

Blahoslavená novinárka Sára Salkaháziová: V jednom vrecku ruženec, v druhom cigarety

Mária Magotsová

11. mája 2023 ✝ Cirkev

Ked' som pred pár rokmi zistila, že nie tak dávno žila v Košiciach blahoslavená, ktorá vstúpila do rehole s tým, že - obrazne povedané - mala v jednom vrecku ruženec a v druhom cigarety, s chuťou som sa na tom zasmiala. Potom som si však o nej začala zisťovať viac a jej život ma veľmi zaujal. Sára Salkaháziová, ktorá prešla zo zafajčených košických kaviarní až na oltár, nie je možno veľmi známa svätica, ale kto si ju nájde, toho očarí. Stalo sa to aj jednému režisérovi, ktorý o nej nedávno v košickom divadle pripravil inscenáciu.

Sára ako sedemnásťročná

zdroj: salkahazisara.com

Sára Salkaháziová sa narodila 11. mája 1899 v známej a majetnej košickej rodine menom Schalkház, ktorá vlastnila najväčší a najkrajší hotel v Košiciach. Priamo tam aj prišla na svet. Dnes je na mieste ich rodinného hotela známy košický Double Tree Hilton. Do školy chodila Sára k uršulínkam, ktoré na ňu neskôr spomínali ako na temperamentné a živé dieťa. Už v mladom veku prejavovala hlboké sociálne cítenie, vernosť a vytrvalosť.

Bola učiteľka, ale po vzniku prvej Československej republiky jej odmietla prisahať vernosť a tak sa jej kariéra skončila hneď po prvom roku. Začala pracovať ako klobučníčka a kníhviazačka. Potom sa však zamestnala ako novinárka, a začalo sa jej mimoriadne dariť. Články, ktoré písala pod pseudonymom Sifax, ľudia nadšene

čítali a diskutovali o nich. A jej sa tento život veľmi zapáčil. „*Samostatnosť, cigarety, kaviareň, túlanie sa po šírom svete s rukami vo vreckách, rýchla večera v malom hostinci, cigánska hudba...*“, takto si na to neskôr spomínala a seba samu opisovala ako ženu s rukami vo vreckách.

Keď mala 24 rokov zasnúbila sa, ale prsteň vrátila, keď si uvedomila, že toto nebude jej životná cesta a povolanie. V tom čase totiž začala uvažovať, že daruje svoj život Bohu. V spomienkach to opisuje takto: „*A čo, ak si ma vyhlíadal pre seba Pán Boh? Prvé slovo už odznelo a ty si ho počula! A predsa si nerozhodná, nepokojná, hľadajúca, sužujúca sa, lebo je niečo, na čo si neodpovedala... Možno je to zamestnanie, v ktorom nachádzaš toľko radosti... Možno iba tie niekoľko halierové cigarety, ktorých dym ťa predsa zahaľuje tak nepreniknuteľne.*“

Fajčiarka a bohémka v kláštore

Áno, Sára bola v tom čase veľmi emancipovaná, čo si všimli aj sociálne sestry, s ktorými sa v Košiciach zoznámila a ktorým ako dobrovoľníčka pomáhala. Veľmi však nekomentovali ani jej fajčenie, ani jej moderný štýl a keď ich o to požiadala, prijali ju medzi seba. V tom čase 30-ročná Sára si medzi nimi čoskoro od fajčenia a bohémkeho života odvykla a jej mottom sa stalo jediné slovo: „Alleluja!“

Ako sociálna sestra bola zástancom názoru, že najsociálnejším činom je záchrana duší. Ale okrem toho naďalej využívala svoje novinárske skúsenosti a viedla časopis *Katolícka žena*. Sára si bola vedomá už vo svojej dobe, aký význam a vplyv má tlač na verejnú mienku. Preto neváhala nasadiť so zápalom svoje sily a talent ako novinárka a spisovateľka. Okrem toho sa tak vrhla do práce a charity, že jej v stave krajného vyčerpania predstavené nedovolili zložiť sľuby, posúdili to totiž ako neistotu v povolani. Podľa životopiscov sa v tom čase začala jej najväčšia životná skúška, ktorou si prešli aj mnohí iní svätci, tzv. „prenasledovanie dobrými“.

Sára Salkaháziová

zdroj: wikimedia commons

Sára to však prijala s pokorou a napísala: „*Chcem si dušu obrniť pred blížiacimi sa ťažkosťami. Chcem sa na to pripraviť dopredu, hoci sa ma nepochopenie dotkne z ktorejkoľvek strany... Nech ho prijmem ako príležitosť, ktorá ma vždy viac a viac bude spájať s Tebou!*“

Túžba po mučeníctve

V tom čase sa už schyľovalo k II. svetovej vojne a Sára čakalo zloženie sľubov. Sama sa čudovala, kam ju Božie volanie poslalo. *„Som hodná zložiť sľuby? Som hodná rehoľného povolania? Nie, nie, stokrát nie! Pred dvoma rokmi som bola ešte fajčiarka, ľahkovážna, svetácka osoba... Ó, môj Pane, môj Bože, ako môžem byť hodná tvojej dobroty? Čím som si zaslúžila, že si mi daroval taký nádherný, hlboký, šťastný a zmysluplný život? Že si ma priviedol do takého nádherného sveta?“*

Počas vojny Sára pôsobila s komunitou sociálnych sestier v Budapešti a bola mimoriadne nápomocná, keď sestry tajne otvorili svoje domy pre prenasledovaných Židov, ktorých ukrývali pred deportáciou do plynových komôr. Odhaduje sa, že takto zachránili približne 1 000 ľudí, z toho Sára osobitne asi 100 z nich.

Keď sledovala problémy okolo seba, zrodila sa v nej túžba po mučeníctve. Požiadala teda predstavených, aby mohla obetovať svoj život za sestry, ktorým hrozila smrť za ukrývanie Židov. Predstavené súhlasili a netrvalo dlho, kým jej Boh túžbu po mučeníctve vyplnil. *„Moje srdce je naplnené plesajúcim entuziazmom! Mám dovolené nasledovať túžbu obetovať môj život, alebo skôr moju smrť za moje sestry! Predložila som svoju prosbu predstavenej a môjmu spovedníkovi a dostala som povolenie. V prvom opojení šťastia, všetok prirodzený strach a stiesnenosť, ktorý som okusovala ma opustil.“*

Boh prijal jej obetu

Koncom roka 1944, po udaní jednej zo zamestnankýň kláštora, obklúčili nacisti ženský domov v Budapešti, ktorý Sára viedla. Pátrali po Židoch a zatkli štyri podozrivé osoby. Sára vtedy v dome nebola, prišla až na koniec akcie. Mohla sa zachrániť pred zatknutím, ale neurobila to. Ako zodpovednú za dom aj ju odviekli spolu s ukrývanými Židmi a podľa očitého svedka ju ešte v ten istý večer vyzlečenú donaha zviazali drôtni a zastrelili. Jej telo spadlo do vôd ľadového Dunaja.

Spomienka na Sára – topánky na promenáde pri Dunaji

zdroj: [wikimedia commons.hu](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Shoes_along_the_Danube_in_Budapest.jpg)

Ani jednej sociálnej sestre, ktoré pokračovali v záchrane prenasledovaných Židov, sa počas vojny nič nestalo. Okrem Sára. Boh prijal jej obetu. Za blahoslavenú ju vyhlásili v roku 2007 v Budapešti a Cirkev si ju

pripomína dnes, 11. mája. Jej relikvie nájdete v kaplnke Arcidiecéznej charity v Košiciach, ktorá jej je zasvätená.

Centrum charity sídli na mieste bývalého Provinciálneho domu Regina Pacis Spoločnosti sociálnych sestier v Košiciach. *Na budove je mramorová pamätná tabuľa s textom – „In Memoriam sestra Sára Salkaházi * 11. 5. 1899 – † 27. 12. 1944, členka Spoločnosti sociálnych sestier verná svojmu povolaniu obetovala svoj život na záchranu prenasledovaných v druhej svetovej vojne. Keď treba obeť, tu som! Prijmi ma za všetkých a za všetko.“*

Jej odkaz je stále aktuálny

Možno ste zachytili, že nedávno uviedlo košické divadlo predstavenie s názvom „Sára Salkaházi“, pričom jej režisér Kamil Žiška uviedol, že ju „našiel“ náhodou v Dóme svätej Alžbety v Košiciach, pri bočnom oltári. A keďže mu nebolo jasné, o koho vlastne ide, začal po jej živote pátrať a očarila ho natoľko, že o nej napísal divadelné predstavenie.

Zdroj: facebook Národné divadlo Košice

Čo by nám poradila Sára na základe poznámok z jej denníka?

1. Choď a úprimne hovor s Ježišom!
2. Choď k Ježišovi taký aký si!
3. Dovoľ, aby ťa Ježiš miloval takého, aký si!
4. Pros, aby ťa Ježišova láska celkom pretvorila, aby si sa stal skutočne sebou samým.
5. Pros! Pros, čo najviac potrebuješ! Pros i veľké veci. Čiň milosrdenstvo.
6. Modli sa! Nech je stredobodom tvojho života Eucharistia.
7. Rob to úplne, v úplnej oddanosti, jedine to má zmysel. Odovzdaj sa celkom Bohu, nech činí s tebou to, čo on uzná za vhodné.
8. Nechaj, nech si ťa rozdelí ako chlieb a potravu bratom a sestrám. Ži v oddanosti svojmu poslaniu.

Modlitba

Pane, ďakujeme Ti, že v blahoslavenej sestre Säre si obdaroval Cirkev novým, moderným vzorom svätosti. Prosíme ťa, daj, aby sme sa z jej príkladu a na jej príhovor učili plniť tvoju vôľu v každodennom živote. Amen.

(Voľne inšpirované textami na stránke www.salkahazisara.com, titulný ilustračný obrázok, letecká snímka námestia pomenovanom po Säre Salkaháziovej, zdroj – wimedia commons.hu)

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/blahoslavena-novinarka-sara-salkahaziova-v-jednom-vrecku-ruzenec-v-druhom-cigarety/>